Motion

1982/83: 1823

Nils Carlshamre m. fl.
Besparingar inom socialdepartementets verksamhetsområde

Det allvarliga statsfinansiella läget gör det nödvändigt att visa återhållsamhet i all offentlig verksamhet. Socialhuvudtiteln står för den ojämförligt största delen av statens utgifter, och ännu mer betydande belopp utgår inom socialförsäkringen och för hälso- och sjukvård och sociala insatser av kommunala medel. Genom effektivisering inom centrala myndigheter på detta område kan endast förhållandevis små belopp sparas. I en särskild motion har vi föreslagit åtgärder för att minska de mycket betydande belopp som transfereras inom den allmänna försäkringen. Det synes dock nödvändigt att dessa besparingar, som måste fördelas så rättvist som möjligt, också kompletteras med allvarliga försök till rationalisering på myndighetsområdet.

A 3. Forsknings- och utvecklingsarbete samt försöksverksamhet

Enligt vår mening bör den helt övervägande delen av den ofta angelägna forskningsverksamhet som sorterar under delegationen för social forskning efter hand överföras till universiteten och högskolorna. Denna förändrade forskningsfinansiering motiveras i motion 1982/83:581 av Ulf Adelsohn m. fl.

Trots de många väsentliga forskningsområden som faller inom det sociala området, har betydande reservationer uppstått på anslaget. I avvaktan på det i ovannämnda motion begärda regeringsförslaget om överförande av sektorsforskningsmedel till universitets- och högskoleorganisationen föreslår vi att anslaget till forsknings- och utvecklingsarbete minskas med ett något mindre belopp än den förefintliga reservationen. Vi föreslår en utgiftsminskning för budgetåret 1983/84 med 16 000 000 kr.

E 4. Bidrag till sjukvårdens och socialvårdens planerings- och rationaliseringsinstitut (Spri)

Beträffande Spri har vi tidigare framfört uppfattningen, som också delvis tillgodosetts, att institutet i större utsträckning bör inrikta sin verksamhet på rationaliserings- och effektiviseringsmöjligheter inom vårdorganisationen och inte som tidigare huvudsakligen på utbyggnads- och expansionsprojekt. Den allt större del av bruttonationalprodukten som ägnas utgifter för sjukvården måste i en tid med omfördelning av vårdresurser till ännu eftersatta områden, som psykiatri och långvård, i hög grad användas på ett så

rationellt och för vården meningsfullt sätt som möjligt. Inför det nya avtal som skall slutas mellan huvudmännen – staten och Landstingsförbundet – för Spri, bör det utredas om inte en större del av institutets verksamhet kan ske i form av uppdragsforskning där beställaren, t. ex. landsting eller andra vårdhuvudmän, betalar en del av kostnaden för projekt som kan bidra till den egna verksamhetens effektivisering och rationella planering. Staten står redan i dag för den mindre delen av anslaget till Spri. Eftersom avtal för kommande budgetår redan slutits kan besparing i årets budget ej påfordras, men regeringen bör inför nästa avtal överväga neddragning av anslaget till Spri. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

F 2. Bidrag till hemspråksträning i förskolan

Bidraget har utan närmare överväganden om verksamheten uppräknats med hänsyn till löneutvecklingen för anställda i offentlig tjänst. Vi har under föregående riksmöte i reservation till socialutskottets hemställan på denna punkt föreslagit att den kommitté, som arbetat med översyn av frågan om språksituationen för invandrarbarn i förskoleåldern, snabbt skulle överväga möjligheter att begränsa de kostnadsökningar som skett under anslaget. Vi menar att en väg som borde prövas vore att uppmuntra föräldrarna att själva träna sina barn i modersmålet. Vi anser att under nästa budgetår bl. a. genom en smidigare tillämpning av de regler som gäller för vilka som bör åtnjuta sådan undervisning en besparing kan göras under detta anslag med i förhållande till regeringens förslag 2 000 000 kr. Detta innebär en uppräkning i förhållande till innevarande budgetår på över 1 000 000 kr. och i förhållande till utgifterna för budgetåret 1981/82 med nära 8 000 000 kr.

F 4. Barnmiljörådet

I budgetpropositionen föreslås för budgetåret 1983/84 ett anslag på 2 793 000 kr.

Liksom tidigare anser vi att statsbudgeten ej bör genom särskilda anslag belastas med kostnader för uppgifter som lika väl kan ombesörjas av redan etablerade myndigheter. De uppgifter som barnmiljörådet nu har bör, i den mån de inte kan genomföras decentraliserat genom den kommunala socialtjänstens försorg, kunna övertas av socialstyrelsen inom ramen för de resurser som tillförts myndigheten.

Vi anser att barnmiljörådet skall upphöra från den 1 juli 1983. Nytt anslag bör inte tas upp.

H 2. Statens institut för psykosocial miljömedicin

Psykosociala aspekter på människans situation finns invävda i många olika forskningsområden. Det är därför tveksamt om det var rationellt att från annan socialpsykologisk och medicinsk forskning avsöndra en särskild institution för forskning och bevakning av psykosociala risksituationer och riskgrupper. Isolerad i en särskild institution måste sådan forskning, för att ge resultat, ha en bred förankring med betydande basresurser. Även om institutet har tillförts personella resurser saknas fasta forskningsresurser av betydelse. Alternativet till en väldig expansion till en organisation som kan överblicka detta stora forskningsområde är, enligt vår mening, att tillvarata den forskningskompetens som i dag finns inom institutet i andra befintliga forskningsinstitutioner, som redan har uppbyggd basorganisation och tillgängliga, breda resurser. På så sätt får den psykosocialt inriktade forskningen också bättre kontakt med angränsande områden inom psykologi, medicin och arbetsmiljöforskning. Styrelsen för institutet bör få i uppdrag att skyndsamt utreda hur de åtta tjänster som finns vid institutet, bl. a. med hänsyn till innehavarnas speciella kompetens, bör fördelas på andra institutioner. En sådan omfördelning bör kunna ske under budgetåret och därmed vissa mindre besparingar, bl. a. för lokalkostnader, kunna genomföras. I den mån de anställda forskarna kan beredas annan tjänst inom angränsande forskningsområden bör övervägas motsvarande indragning av de ursprungliga till institutet anvisade tjänsterna. Riksdagen bör som sin mening ge regeringen detta till känna.

J 1. Upplysning och information på drogområdet

I budgetpropositionen förordas att socialstyrelsens nämnd för alkoholfrågor under budgetåret 1983/84 till organisationer inom arbetslivets område skall fördela 3,2 milj. kr. för kamratstödjande åtgärder.

Att på arbetsplatsen eller annorstädes ta upp vardagens problem och hjälpa arbetskamrater eller grannar är förvisso en viktig uppgift för oss alla, och en uppgift som i grunden bygger på omtanke och engagemang för människor i nöd. I kampen för att rädda människor från ett tilltagande alkoholmissbruk har den kamratstödjande verksamheten på arbetsplatserna, som började ta form under 1970-talets mitt, varit framgångsrik. Många har sedan dess tack vare hjälp och stöd från arbetskamrater fått kontroll över sitt missbruk. Detta har dock inte varit ett resultat av nyanställningar av ombudsmän eller av statliga eller kommunala miljonbelopp i verksamhetsbidrag. I allt väsentligt har det varit medkänsla och medmänsklighet som utlöst hjälparbetet.

Att börja samtala med en arbetskamrat och hjälpa denne att komma ifrån ett tilltagande missbruk är ett arbete som knappast kan kräva miljonbelopp i statligt stöd. Fackföreningsrörelsen kan f. ö. genom sina betydande tillgångar finansiera denna verksamhet. Medlemmarnas pengar kommer därigenom

i någon mån att användas till socialt stödarbete bland dem själva. Det är ett naturligt och angeläget användningsområde.

Hemställan

Med stöd av vad ovan anförts hemställs

att riksdagen vid behandlingen av proposition 1982/83:100, bil. 7, beslutar att

1. för budgetåret 1983/84 under anslaget A 3. *Forsknings- och utvecklingsarbete samt försöksverksamhet* anvisa 10 800 000 kr., vilket innebär ett i förhållande till regeringens förslag 16 000 000 kr. lägre anslag,
2. som sin mening ge regeringen till känna vad i motionen anförts om anslaget E 4. *Bidrag till sjukvårdens och socialvårdens planerings- och rationaliseringsinstitut (Spri)*,
3. för budgetåret 1983/84 under anslaget F 2. *Bidrag till hemspråksträning i förskolan* anvisa 32 200 000 kr., vilket innebär ett i förhållande till regeringens förslag 2 000 000 kr. lägre anslag,
4. anslaget F 4. *Barnmiljörådet* fr. o. m. budgetåret 1983/84 skall utgå och rådet därmed vara avvecklat,
5. de medel som anvisats under anslaget H 2. *Statens institut för psykosocial miljömedicin* tillsammans med tjänsterna överförs till annan socialpsykologisk och medicinsk forskning, varigenom institutet fr. o. m. budgetåret 1983/84 skall vara avvecklat,
6. för budgetåret 1983/84 under anslaget J 1. *Upplysning och information på drogområdet* anvisa 11 840 000 kr., vilket innebär ett i förhållande till regeringens förslag 3 200 000 kr. lägre anslag.

Stockholm den 25 januari 1983

NILS CARLSHAMRE (m)

GÖTE JONSSON (m)

GÖRAN ERICSSON (m)

GUNNAR BIÖRCK (m)
i Värmdö

GÖREL BOHLIN (m)

INGVAR ERIKSSON (m)

HUGO HEGELAND (m)

GULLAN LINDBLAD (m)

INGEGERD TROEDSSON (m)

SONJA REMBO (m)

BLENDA LITTMARCK (m)

BO ARVIDSON (m)

BARBRO NILSSON (m)
i Visby

ANITA BRÅKENHIELM (m)

ANN-CATHRINE HAGLUND (m)

SIRI HÄGGMARK (m)

EWY MÖLLER (m)

ALLAN ÅKERLIND (m)